

Samotna czy samodzielna?

Kim są polskie solomamy

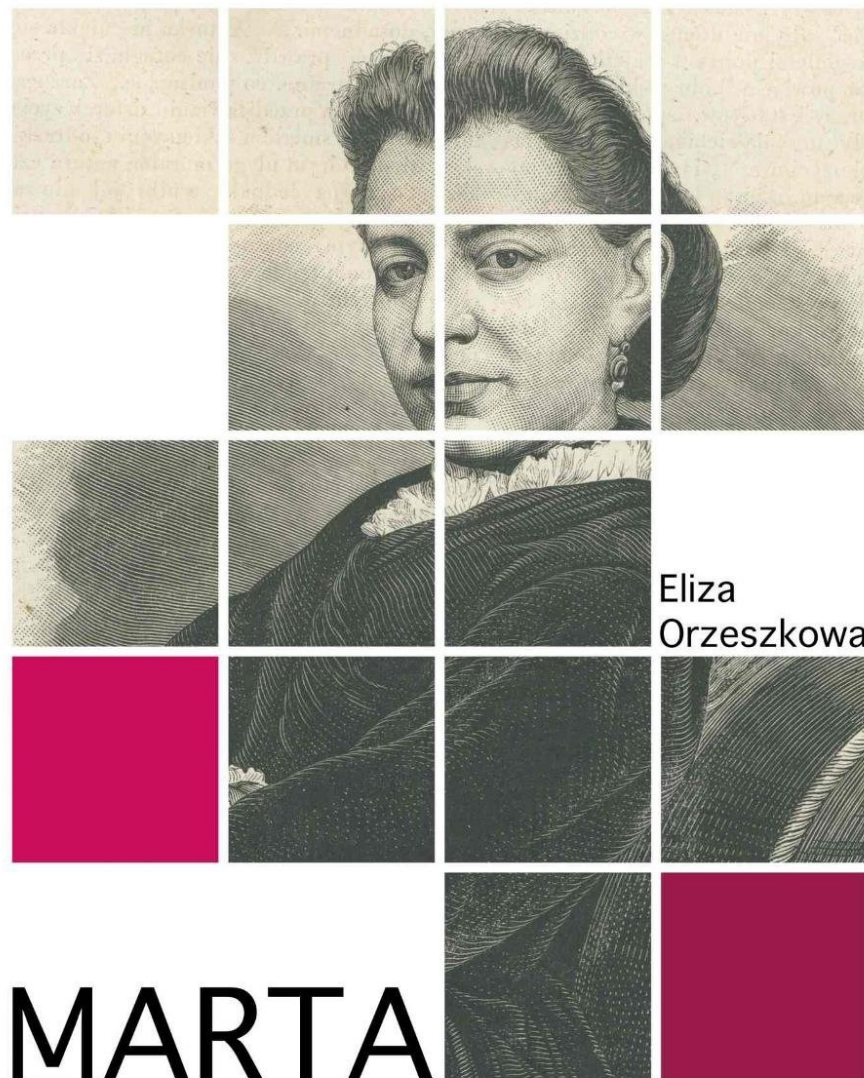
ANNA KUROPATWA

HAVAS/CSA

Eliza Orzeszkowa

MARTA

Avia Artis

Zmiany XX i XXI wieku

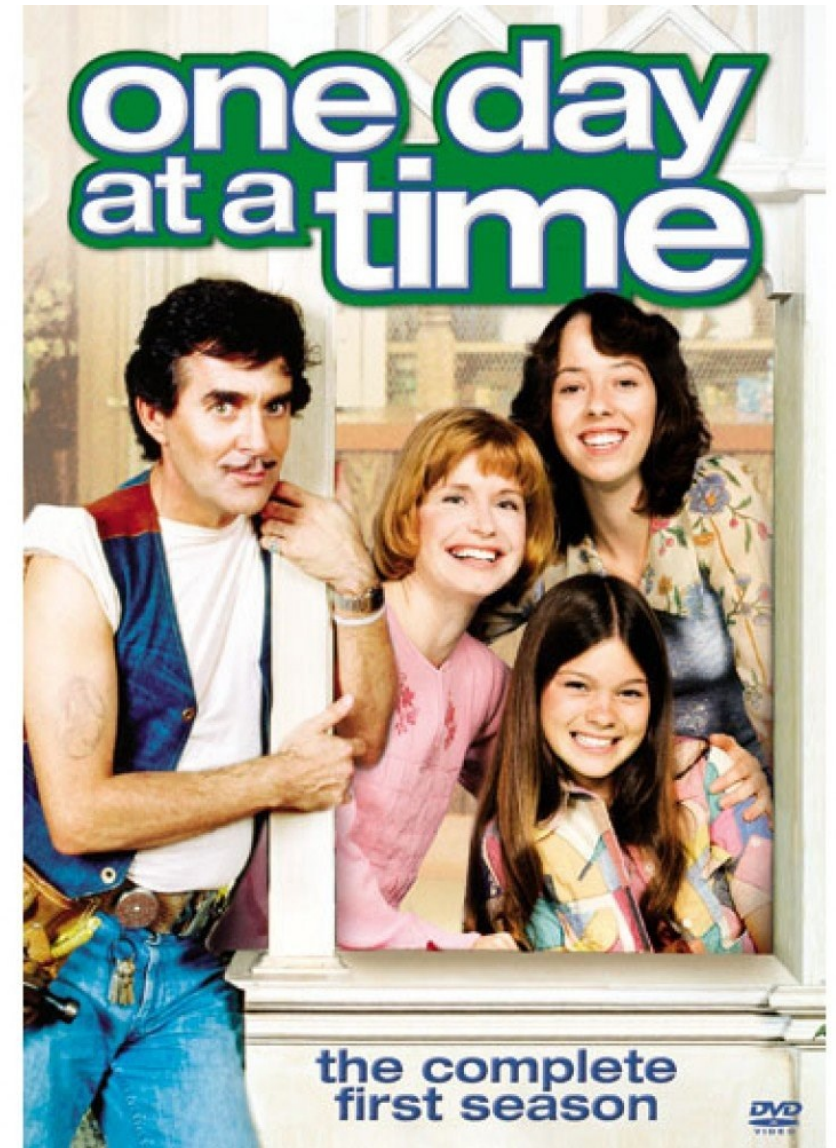

Lata 50–60. XX wieku:

- Samotne matki często przedstawiane jako **"upadłe kobiety"** lub ofiary
- Dominuje negatywny stereotyp i stygmatyzacja
- w 1965 roku, po amerykańskim raporcie dotyczącym rodzin monoparentalnych, wskazano **cechy typowe dla samotnych matek: nieletnich, niezamężnych, bez mieszkania, bez pracy i pieniędzy, które żyją z zasiłków rodzinnych z opieki społecznej** określenia te przez lata stanowiły podstawę dla stereotypów

Lata 70–80. XX wieku:

- Pojawia się więcej **realistycznych portretów samotnych matek**
- Nadal obecne stereotypy, ale zaczyna się dostrzegać ich **sitę i determinację**
- Przykład: Serial "One Day at a Time" (1975–1984)

Przełom XX i XXI wieku:

- Większa różnorodność przedstawień samotnych matek
- Pojawia się więcej pozytywnych wzorców
- Bardziej złożone i niestereotypowe postacie
- Samotne matki pokazywane jako **bohaterki, profesjonalistki, silne kobiety ale bez tragicznego rysu**

A photograph of a woman with dark hair and bangs, wearing a blue and dark blue hoodie, hugging a young child with curly hair from behind. The child is wearing a blue hoodie. They are outdoors in a park-like setting with trees and a fence in the background. The word "SMILE" is written in large, bold, white capital letters across the top right of the image.

SMILE

Współczesność (od 2010):

- Bardzo zróżnicowane przedstawienia, uwzględniające różne aspekty życia samotnych matek
- Poruszanie tematów takich jak kariery zawodowe, życie osobiste, aktywność seksualna
- Większa reprezentacja różnorodności rasowej i kulturowej

„She was the dominant figure in my formative years ... The values she taught me continue to be my touchstone when it comes to how I go about the world of politics.”

"Video: Reflections on Obama's mother (02:34)". Chicago Tribune. March 27, 2007. Archived from the original on March 29, 2009. Retrieved February 16, 2009.

Współczesna Pani Stawska

**Z czym kojarzy się
Polakom samotne
macierzyństwo?**

„samodzielna”

a

„samotna”

- 1. Cechy osobowości i charakteru**
(np. silna, zaradna, wrażliwa)
- 2. Umiejętności i zdolności**
(potrafi robić wiele rzeczy na raz)
- 3. Rola rodzicielska**
(matka i ojciec w jednym)
- 4. Sytuacja życiowa**
(ciężka sytuacja, zmęczona)
- 5. Status**
(rozwódka, opuszczona)
- 6. Pozytywne aspekty**
(niezależność)
- 7. Obowiązki**
(musi i ugotować i żarówkę wymienić)
- 8. Rzadkie, nietypowe skojarzenia**
(portale randkowe)

Najczęściej występujące skojarzenia:

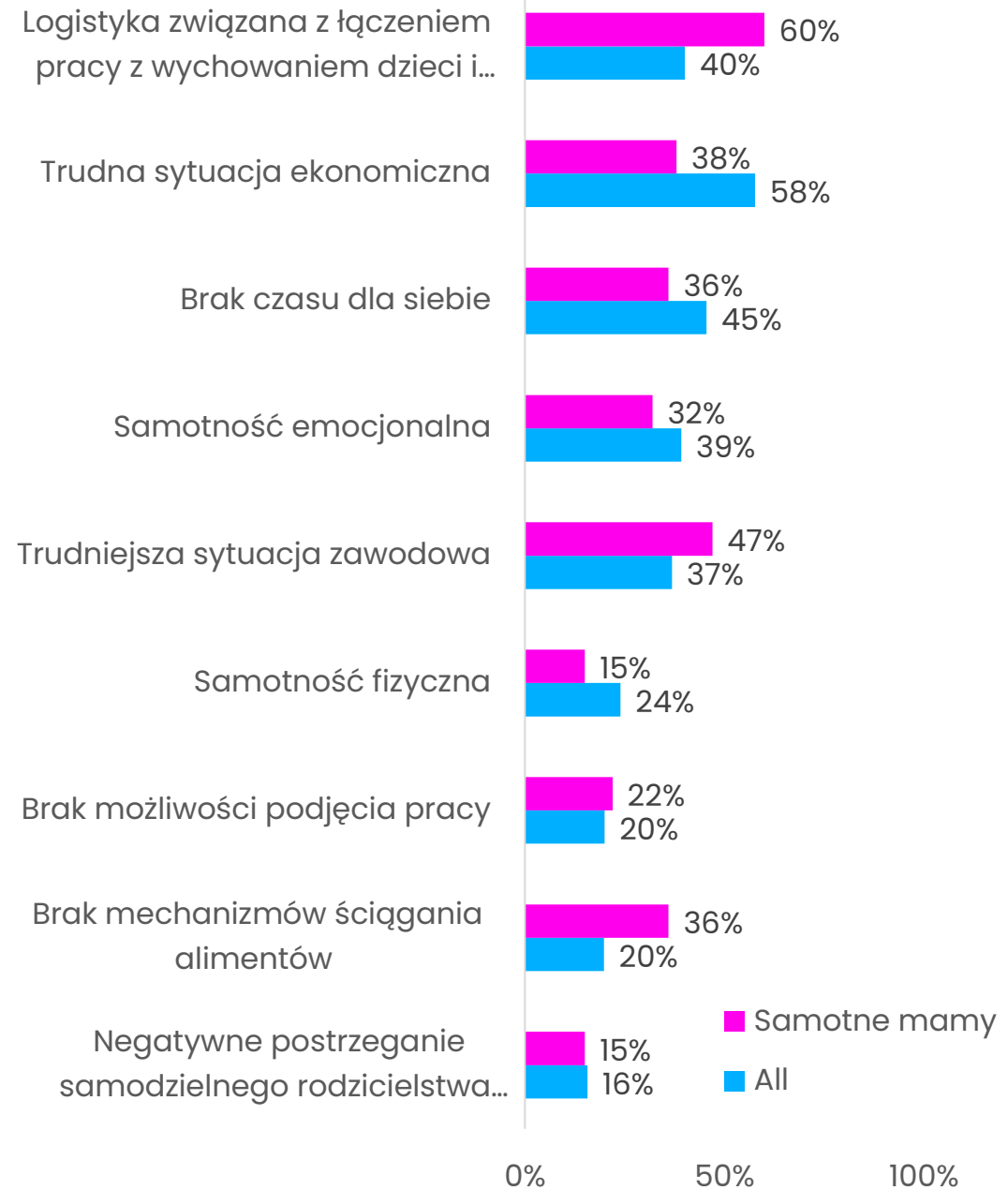
1. Zaradna/zaradne
2. Silna
3. Samodzielna/samodzielnie
4. Opiekuńcza/opiekuńcze
5. Troskliwa
6. Odważna
7. Samowystarczalna

Najbardziej występujące skojarzenia:

- Bogata
- Wykształcona
- Operatywna
- Ambitna
- Wesoła
- Szczęśliwa
- Atrakcyjna/seksowna

Co jest najtrudniejsze?

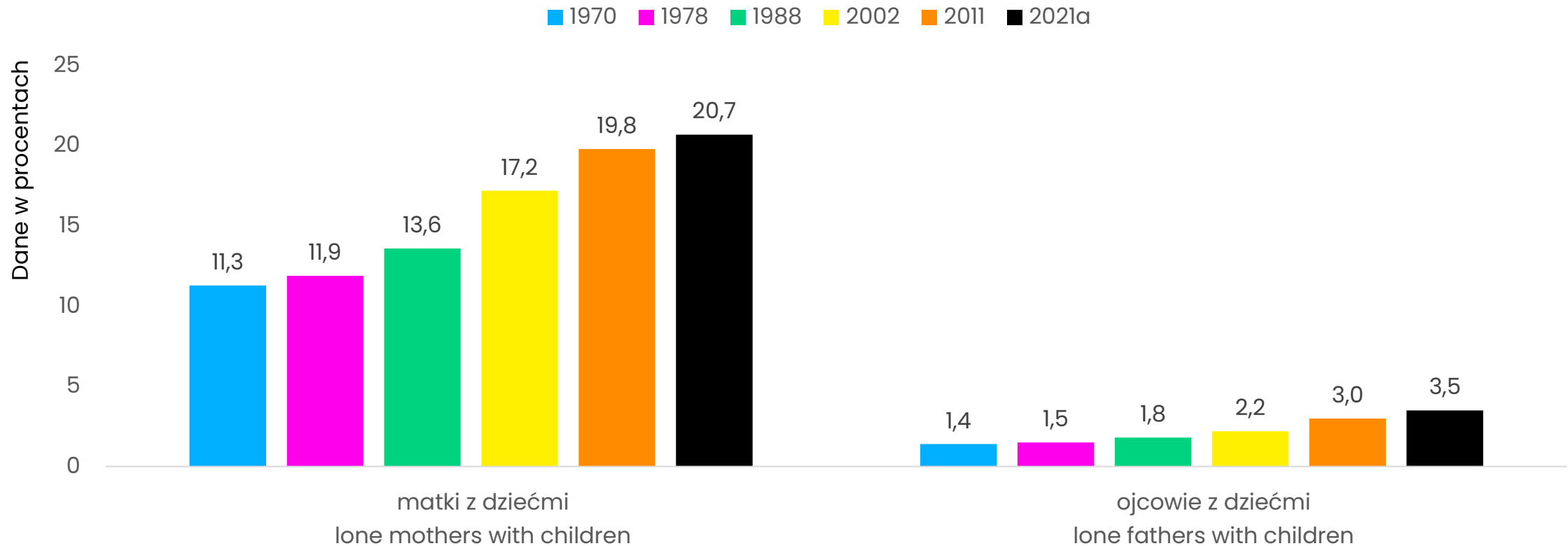
Od kilku lat moje życie toczy się wokół stałego rytmu. Wstaję o 5, szykuje dzieciom śniadanie. O 7 prowadzę córki do przedszkola i szkoły. O 8. jestem w pracy. Czasem dzieci odbierze teściowa, czasem moja mama. Wtedy mam czas po pracy, by spokojnie zrobić zakupy.

Popołudnia spędzam na odrabianiu lekcji ze starszą córką. Wieczory to wspólne oglądanie bajek i czytanie książek. O 21 dziewczynki są już łózkach. Do 22. szykuje jakiś obiad i czyste ubrania na następny dzień. Zasypiam o 23 z książką w ręku.

**Rodziny samotnych
matek stanowią
dynamicznie
wzrastającą
kategorię rodzin w
Polsce.**

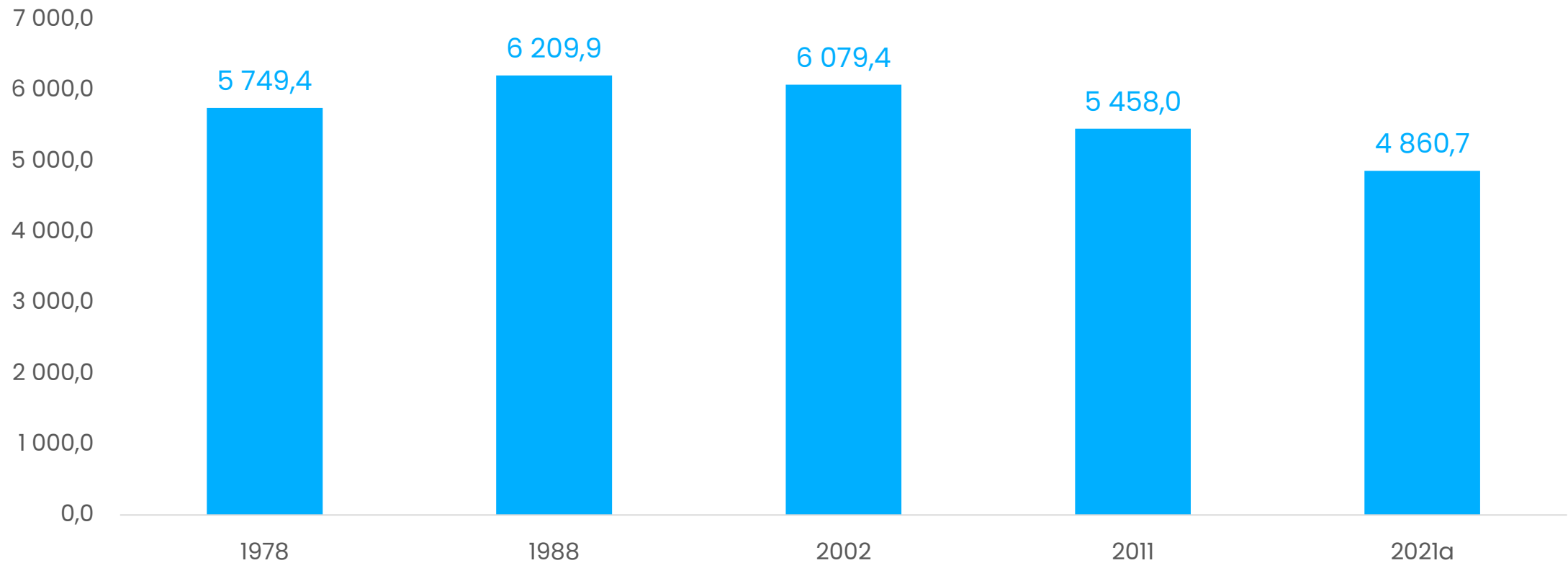
Dane uzyskane podczas ostatnich spisów powszechnych (1978, 1988, 2002 i 2021) wskazują, że udział tego typu rodzin z dziećmi w ogólnej populacji rodzin wzrósł z 11% do 21%, przy malejącym udziale rodzin pełnych z dziećmi na utrzymaniu.

Źródło: GUS

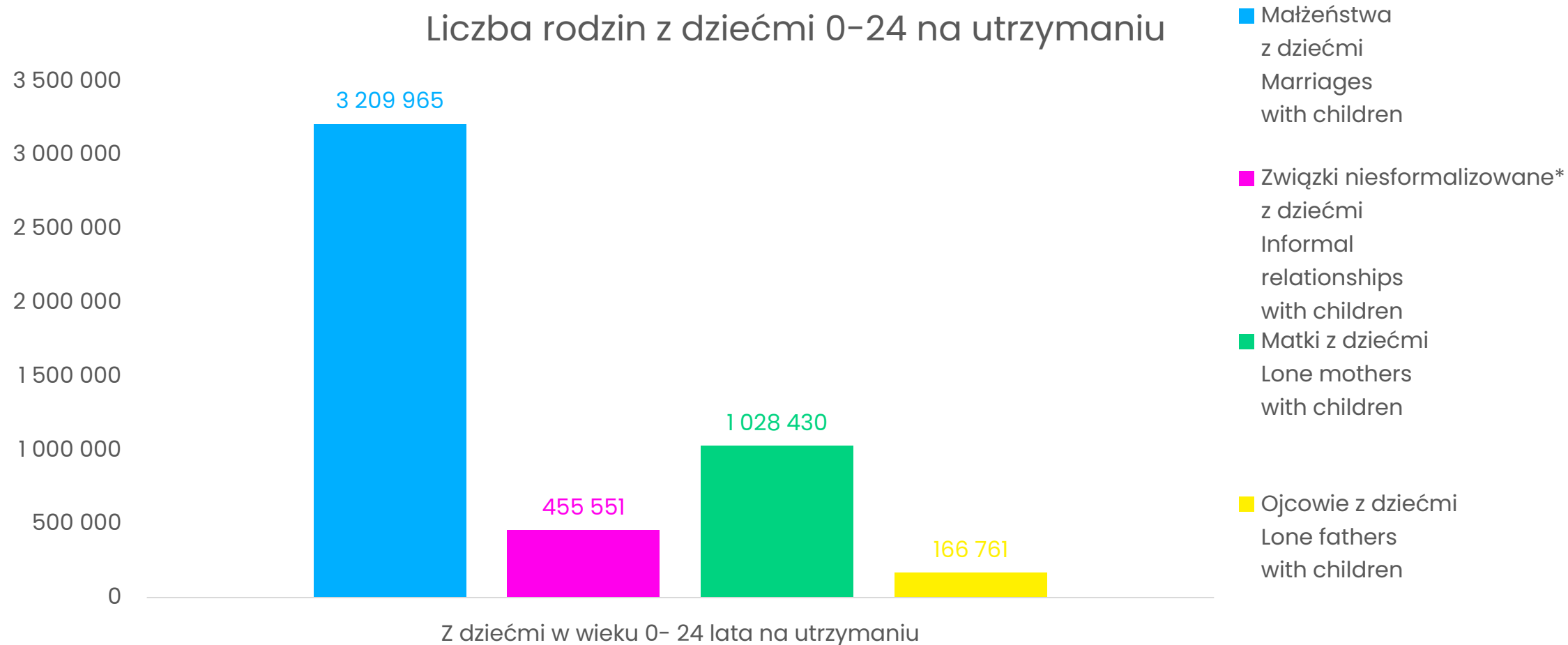
Dzieje się tak przy spadającej całkowitej liczbie rodzin z dziećmi

Rodziny z dziećmi do lat 24 pozostającymi na utrzymaniu w tys.

Źródło: GUS

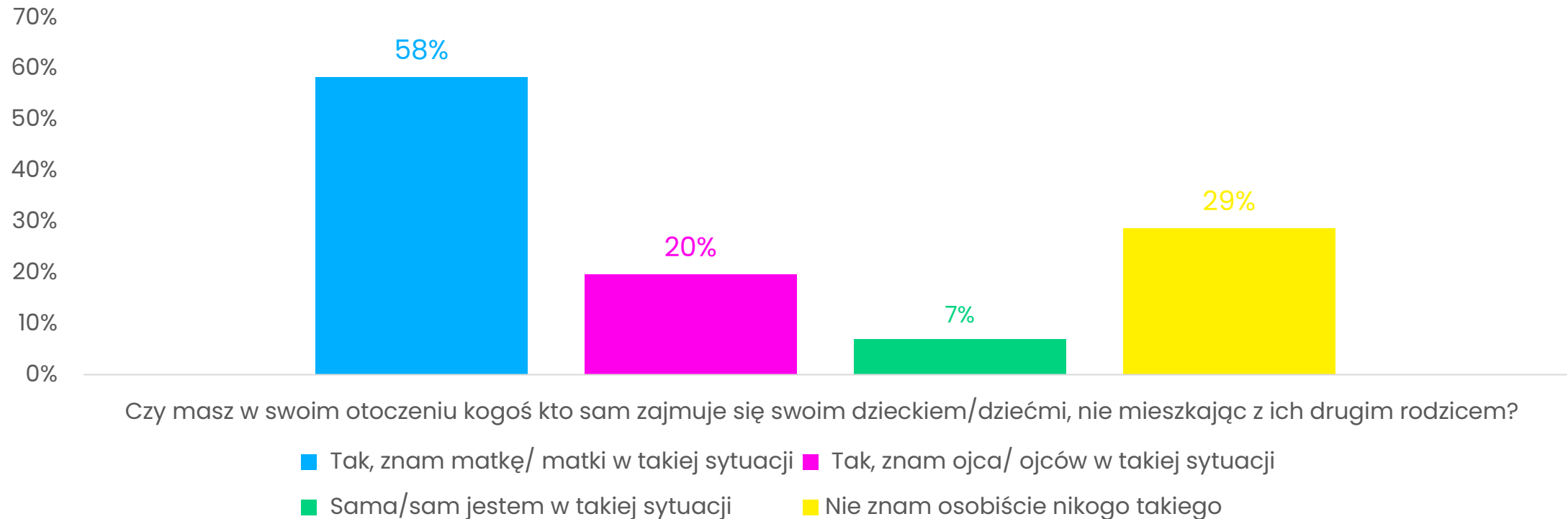
Ilościowo oznacza to trochę ponad 1 milion GD

Źródło: GUS

Nic dziwnego, że większość osób zna jakąś monoparentalną rodzinę

Czy masz w swoim otoczeniu kogoś kto sam zajmuje się swoim dzieckiem/dziećmi, nie mieszkając z ich drugim rodzicem?

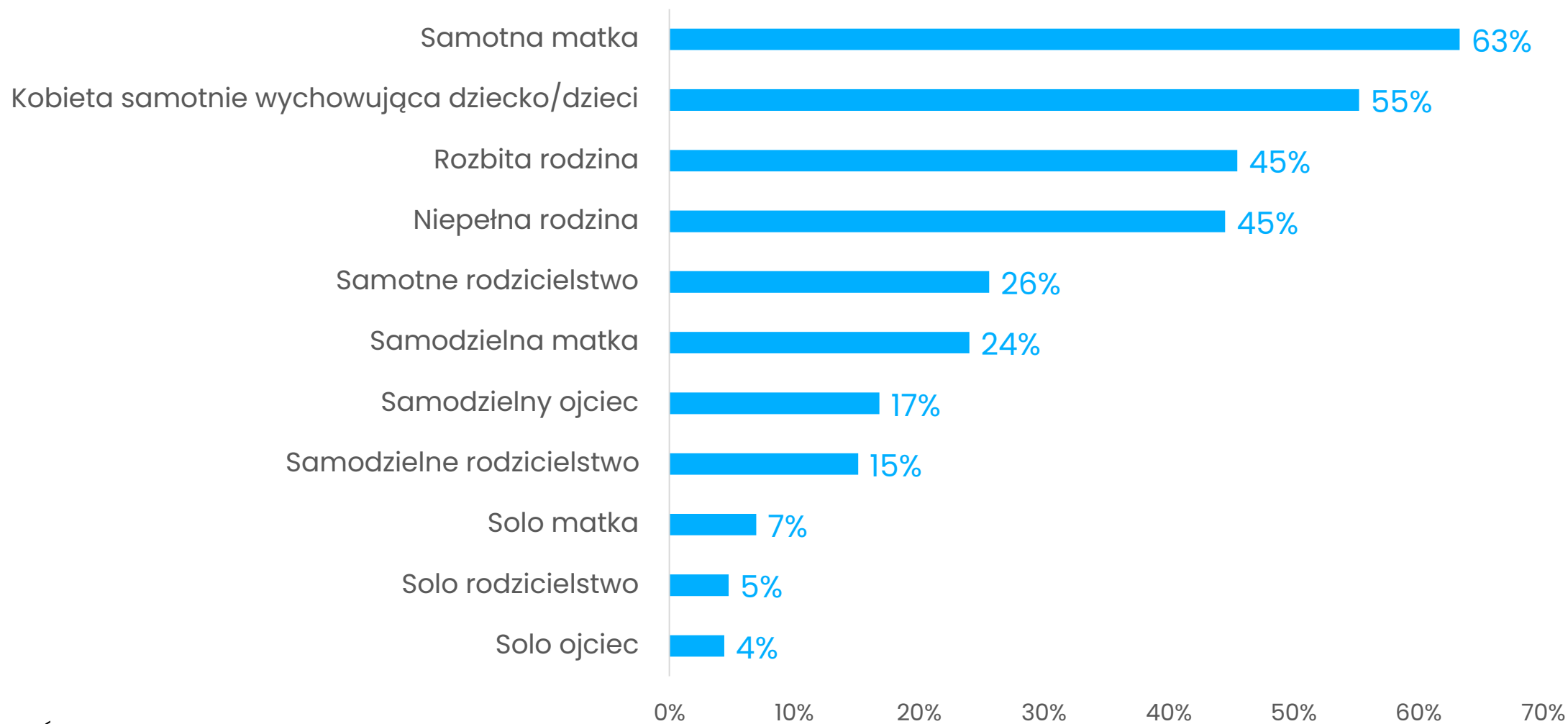

Czy masz w swoim otoczeniu kogoś kto sam zajmuje się swoim dzieckiem/dziećmi, nie mieszkając z ich drugim rodzicem?

- Tak, znam matkę/ matki w takiej sytuacji
- Tak, znam ojca/ ojców w takiej sytuacji
- Sama/sam jestem w takiej sytuacji
- Nie znam osobiście nikogo takiego

Źródło: Badanie własne, N=800, próba reprezentatywna

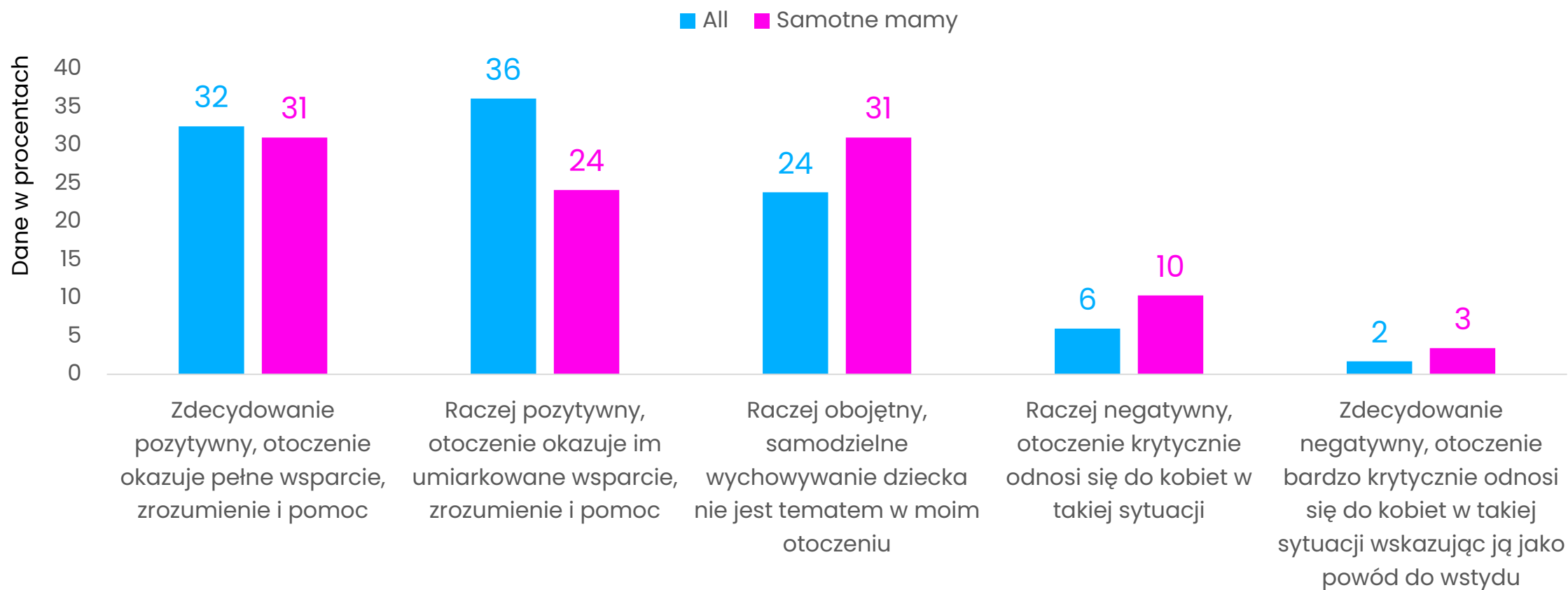
Jak o nich mówimy?

Źródło: Badanie własne, N=800, próba reprezentatywna

Jak je traktujemy?

Jaki jest stosunek do kobiet samotnie wychowujących dzieci w Twoim otoczeniu? (odpowiedzi w procentach)

Hejt płynie zwłaszcza z kanałów online

"Trzeba było nie dawać na lewo i prawo, a nie teraz wylewać gorzkie żale i wyciągać łapę po wszystko!"

"Sama jest sobie winna. Jak się wiązałaś z tym nieodpowiedzialnym typem i robiłaś sobie dzieci to o czym myślałaś? Masz dzieci, ale nie masz pracy"

"Nie bez powodu jesteście samotnymi matkami, dyskotekowe wycieruchy"

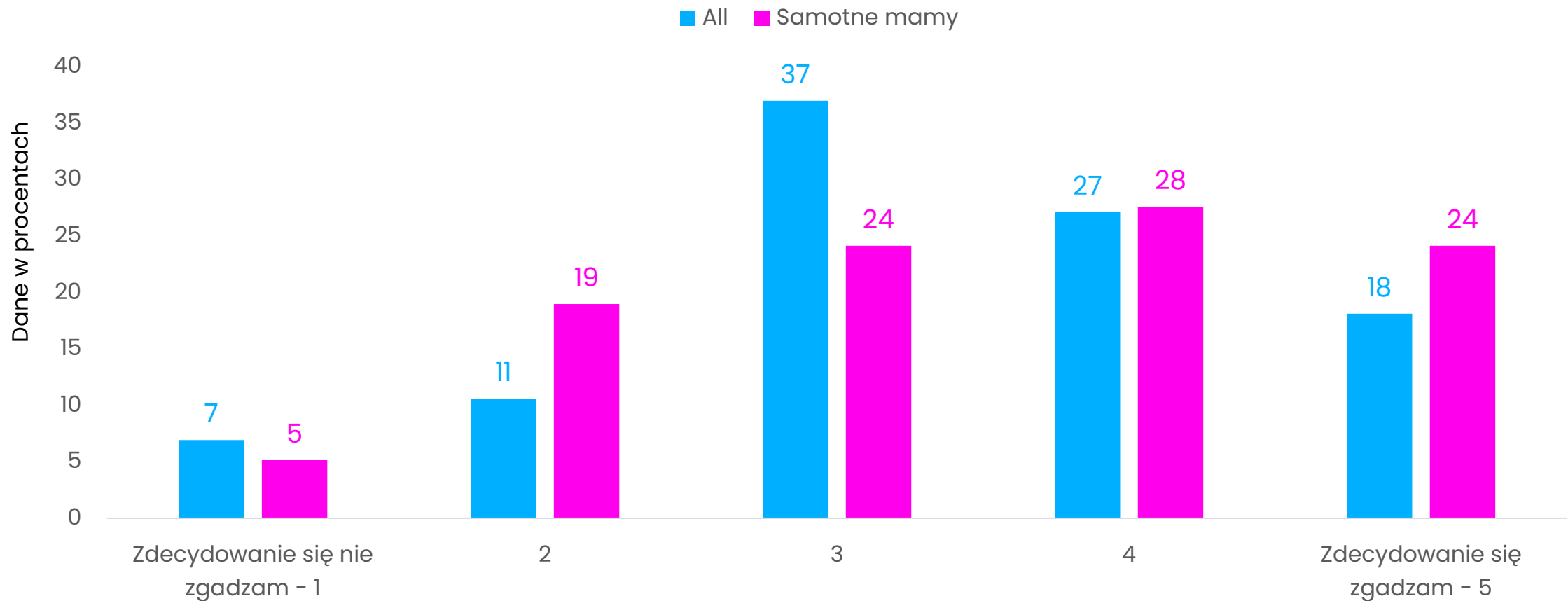
"Realnie wiele samotnych matek jest z wyboru np. odeszły od męża bo nie spełniał ich wygórowanych oczekiwań i na rękach nie nosił,"

"Może dlatego, że z taką roszczeniową księżniczką nie dało się wytrzymać. Może kiedy facet zasuwał w pracy, by utrzymać rodzinę to księżniczka jedyne, co dobrze robiła, to paznokcie"

„Alimenty to sposób na życie. Niekoniecznie dla dzieci, ale dla samotnej matki. Często to właśnie taka roszczeniowa mała częściej narzeka, że jak to jej jest źle, a ojciec/ojcowie dzieci, to tak dobrze sobie żyją"

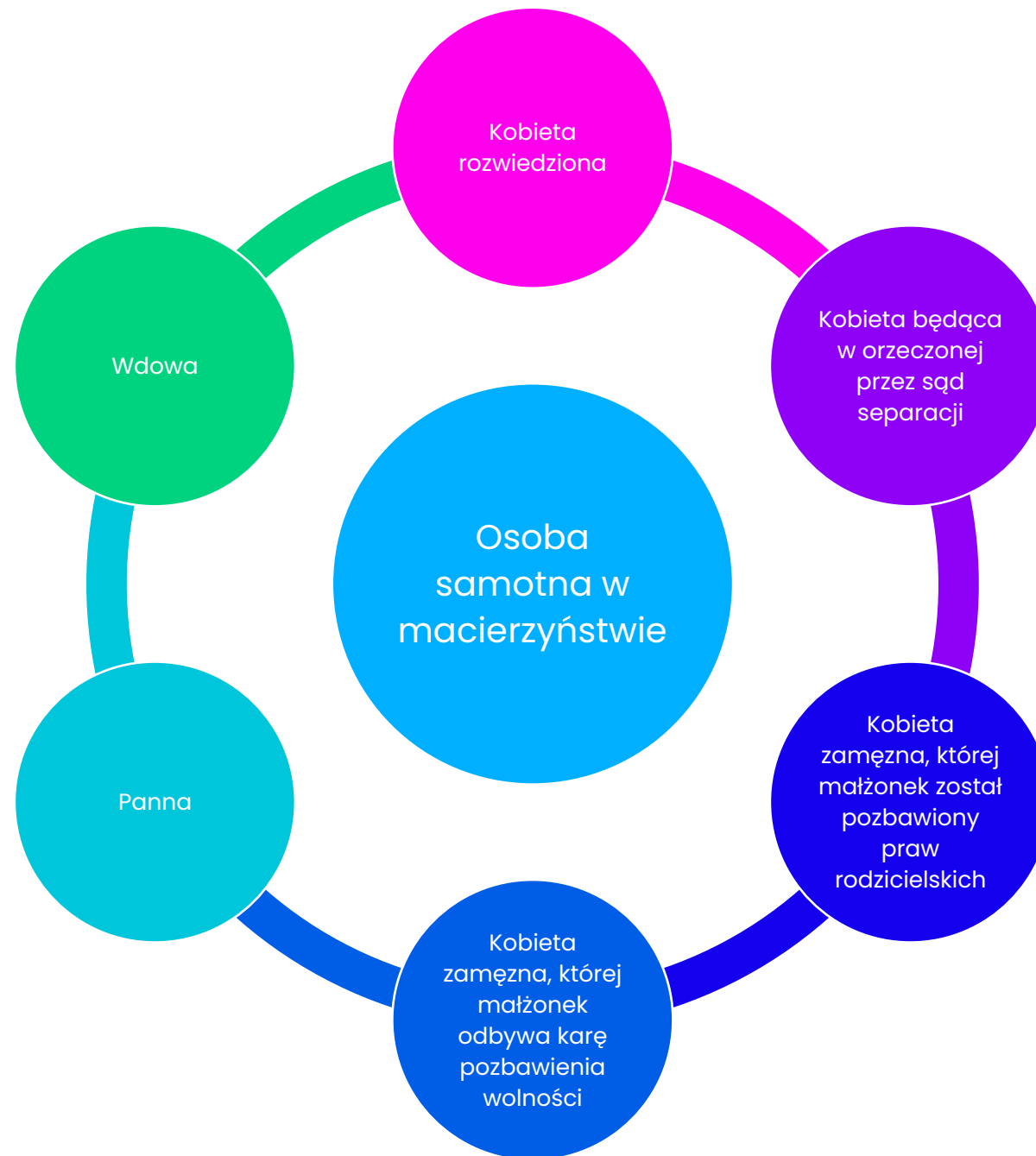
Nie rozumiem narzekania kobiet, które muszą wychowywać samodzielnie dzieci. Nie muszą. Mogą zrzec się władzy rodzicielskiej, to będzie im łatwiej".

Otoczenie w różny sposób traktuje samotne matki w zależności od tego co było przyczyną ich sytuacji (np. wdowy mogą liczyć na więcej wsparcia niż np. rozwódki)

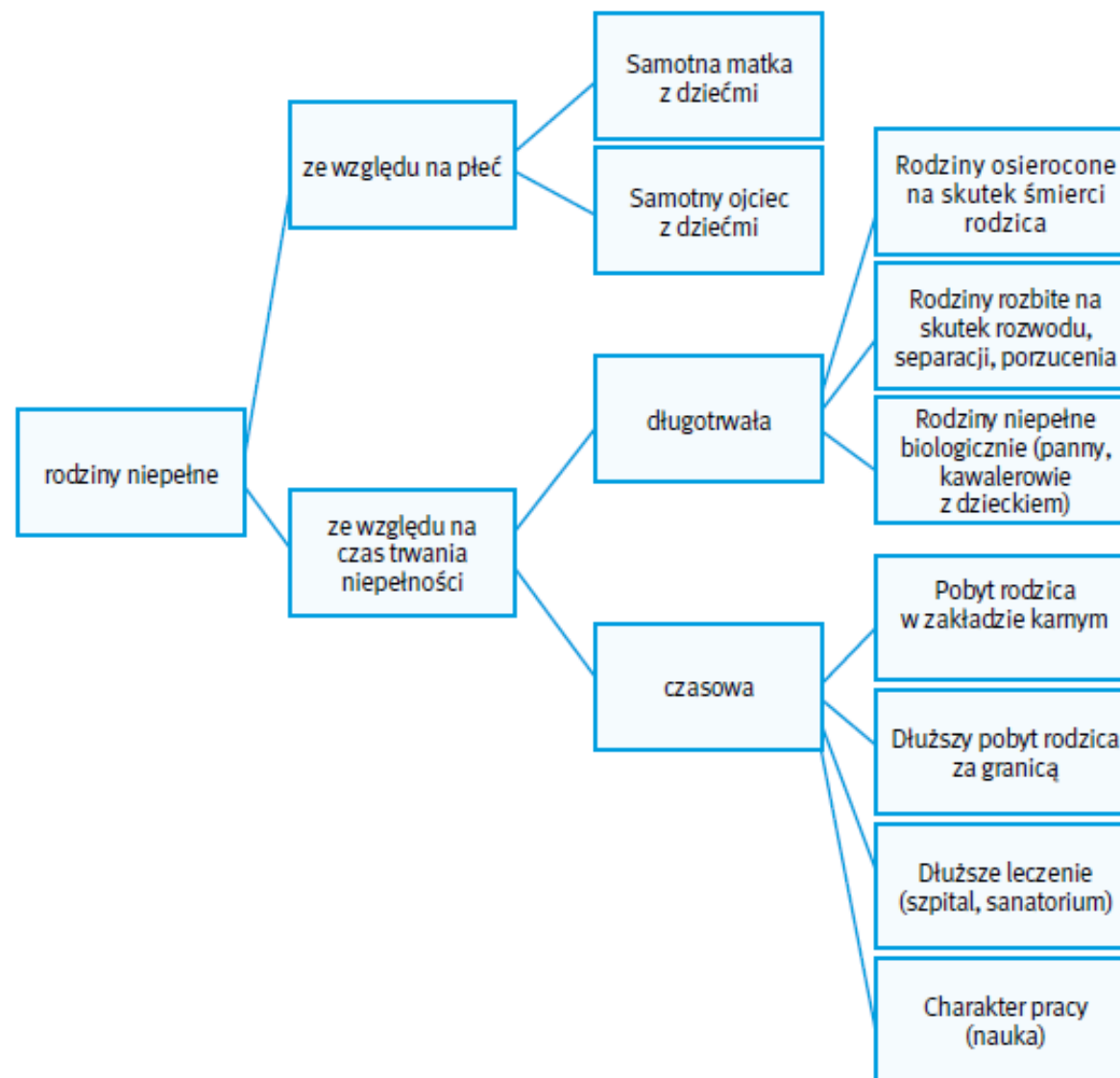
Źródło: Badanie własne, N=800, próba reprezentatywna

Samotne macierzyństwo w świetle polskiego prawa

Samotne macierzyństwo w świetle socjologii

Schemat 1. Typologia niepełnego rodzicielstwa z uwzględnieniem przyczyn, czasu nieobecności rodzica oraz płci głowy gospodarstwa domowego

Źródło: Opracowanie własne (MR) na podstawie literatury (por. przypis 6).

Niejednorodność wewnętrznej kategorii samotnego macierzyństwa ukazują badania i analizy zespołu kierowanego przez M. Rymszę

Stworzono cztery socjologiczne „portrety” samotnego macierzyństwa

1. Samotne matki „z wyboru”
2. „Samotne matki „z przypadku”,
3. „Nieposzukiwane” samotne macierzyństwo,
4. „Nie całkiem” samotne macierzyństwo

Samotna czy samodzielna?

1. Od stereotypu ofiary do obrazu silnej, niezależnej kobiety
2. Coraz większe zrozumienie codziennych wyzwań
3. Coraz większe różnicowanie pod względem pochodzenia, zawodu, sytuacji życiowej
4. Poruszanie tematów tabu, jak seksualność samotnych matek
5. Pokazywanie pozytywnych aspektów samotnego rodzicielstwa

Dziękuję!